

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 896/2024
03.10.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Татјане Миљуш, председника већа, Јасмине Стаменковић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужилаца: Путеви АД Ужице, МБ 07156332, ГП Планум АД Београд, МБ 07031823, чији је заједнички пуномоћник Немања Васиљевић, адвокат у ... и Стечајна маса Боровица – транспорт ДОО Рума - у стечају, МБ 27010423, чији је пуномоћник Тања Вицковић Рамач, адвокат у ..., против туженог Република Србија, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре Београд, кога заступа Државно правобранилаштво Београд, уз учешће умешача на страни туженог Коридори Србије ДОО Београд, МБ 20498153, ради испуњења, вредност предмета спора 1.640.012.634,46 динара, одлучујући о ревизији туженог, изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 5Пж 1575/24 од 18.06.2024. године, у седници одржаној 03.10.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда 5Пж 1575/24 од 18.06.2024. године, као неоснована.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 10475/21 од 04.12.2023. године усвојен је тужбени захтев, обавезан је тужени да тужиоцима на име главног дуга плати износ од 1.412.929.938,26 динара, и то тужиоцу Путеви АД Ужице износ од 1.051.219.874,65 динара, тужиоцу ДП Планум АД Београд износ од 232.568.267,83 динара и тужиоцу Стечајна маса Боровица – транспорт ДОО Рума -у стечају (у даљем тексту Стечајна маса Боровица-транспорт) износ од 129.141.796,35 динара, све са законском затезном каматом почев од 01.03.2023. године до исплате. У ставу II одбијен је тужбени захтев у делу за исплату законске затезне камате на износ од 1.051.219.874,65 динара за период почев од 05.12.2012. године до 28.02.2023. године, на износ од 232.568.267,83 динара за период од 05.12.2012. године до 28.02.2023. године и на износ од 129.141.796,35 динара за период почев од 05.12.2012. године до 28.02.2023. године, као неоснован. У ставу III је констатовано да је тужба повучена за главни дуг у износу од 227.082.696,02 динара

са законском затезном каматом почев од 05.12.2012. године до исплате. У ставу IV обавезан је тужени да тужиоцима Путеви АД Ужице и ГП Планум АД Београд накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 2.568.084,12 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. У ставу V обавезан је тужени да тужиоцу Стечајна маса Боровица-транспорт накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.924.087,02 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда 5Пж 1575/24 од 18.06.2024. године одбијена је жалба тужилаца и жалба туженог и жалба умешача на страни туженог, и потврђена је првостепена пресуда Привредног суда у Београду у ставу I, II, IV и V изреке.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у делу у коме је одбијена његова жалба, тужени је изјавио дозвољену и благовремену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући другостепену пресуду по одредбама члана 408. ЗПП, Врховни суд је утврдио да је ревизија туженог неоснована.

У поступку доношења другостепене пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. У поступку пред другостепеним судом није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, у вези одредбе члана 271. и члана 396. ЗПП, на коју се указује ревизијом туженог. Ревидент истиче да у другостепеној одлуци нема разлога, осим наведене констатације да је првостепени суд прихватио мишљење Градског завода за вештачење као јасно и у свему урађено према правилима струке, те да није било потребе за усаглашавањем, о околности да је првостепени суд пропустио да одреди усаглашавање вештака. Усаглашавање налаза вештака у смислу одредбе члана 271. ЗПП, одређује првостепени суд, пред којим се поступак води. Другостепени суд је прихватио за правилно и потпуно утврђено чињенично стање које је првостепени суд утврдио на основу оцене налаза и мишљења вештака, и у складу са одредбом члана 396. став 2. Закона о парничном поступку није био у обавези да детаљније образложе пресуду.

Према утврђеном чињеничном стању, након спроведеног поступка јавне набавке закључен је Уговор о грађењу дана 27.04.2010. године, који је за предмет имао извођење радова на изградњи леве траке ауто-пута Е-75 на означеним деоницама. Уговор је закључен између Републике Србије, Министарства за инфраструктуру, као наручиоца, предузећа Коридори ДОО Београд као корисника, ЈП Путеви Србије Београд, као крајњег корисника и групе понуђача ПЗП Београд АД, Путеви Ужице АД, Боровица ДОО и ГП Планум АД, као извођача радова. У Уговору је предвиђена вредност радова у укупном износу 9.971.000.000,00 динара са укљученим ПДВ-ом, с тим да ће стварна вредност радова бити утврђена на основу стварно изведених количина радова, при чему укупна вредност радова не може да буде већа од уговорене вредности радова без закључивања посебног анекса уговора. У члану 4. Уговора предвиђено је да су цене радова фиксне и да се не могу мењати услед повећања цена елемената на основу које су одређене. Извођач се обавезао да уговорене радове изведе у року од 270 календарских дана од увођења у посао, уз могућност продужења рока закључивањем анекса. Уговорне стране су анексима закљученог Уговора о грађењу продужиле рок за завршетак извођења радова на деоници ГП „Хоргош“ до Новог Сада до 01.08.2013. године, а на деоници ГП „Келебија“ – петља Суботица југ до 30.11.2013. године. На основу извештаја Комисије за утврђивање чињеничног стања за изведене радове на пројекту изградње ауто-пута Е-75 на означеним деоницама, од 26.12.2015. године, утврђено је да су остали незавршени радови – одмориште „Ловћенац“;

одмориште „Ченеј“, чеона наплатна рампа и радови на У краку. Радови на чеоној наплатној рампи су обустављени услед измене просторног плана и предвиђеног измештања чеоне наплатне рампе на нову стационажу, а по налогу Министарства животне средине, рударства и просторног планирања. Радови на изградњи одморишта „Ловћенац“ и „Ченеј“ су били обустављени услед лоше финансијске ситуације извођача радова, што је утврђено из Обавештења туженог од 02.04.2015. године упућеног Коридорима Србије ДОО Београд, овде умешачу. Међутим, у истом обавештењу наведено је да се тужени сагласио са предлогом извођача радова (Путеви а.д. Ужице) да се преостали радови на изградњи одморишта изведу у оквиру друге фазе, односно приликом рехабилитације десне траке ауто-пута ГП „Хоргош“ до Новог Сада. Из Изјаве туженог од 05.06.2012. године, потписане и оверене печатима одговорних извођача и надзорних органа, утврђено је да је објекат предвиђен Уговором о грађењу од 27.04.2010. године, изведен према главном пројекту. Комисија за технички пријем радова изведених на деоници Хоргош – Нови Сад, сачинила је записник без примедби дана 04.09.2015. године. Комплетна деоница је на захтев наручиоца, без употребне дозволе, пуштена у саобраћај 20.12.2011. године. Радови су трајали до 20.10.2012. године, када је једини преостали извођач АД Путеви Ужице напустио градилиште због лоше финансијске ситуације. Тужиоци су туженом испоставили 24 привремене ситуације, последњу 05.12.2012. године, за новембар 2012. године, након чега није било више извођења радова и она је садржала све радове изведене и садржане у привременим ситуацијама. Исту је тужени вратио јер није била претходно достављена Коридорима Србије на потпис. Радови на У краку прекинути су из разлога што је тужени као наручилац донео одлуку о фазној изградњи, уз давање налога за израду допуне главног пројекта, као и услед нерешених имовинскоправних односа на тој локацији због неспроведених поступака експропријације за 30 парцела, односно на дан 15.11.2015. године остало је нерешено 7 парцела за које није донето решење о експропријацији.

У току поступка била је неспорна чињеница да су се цене елемената од момента закључења уговора до окончања радова у толикој мери повећале да се укупна вредност радова повећала за више од 10%. На основу налаза Комисије вештака Градског завода за вештачење утврђено је да је разлика у цени са фактором 10% на јединичне цене из понуде тужиоца као саставног дела Уговора о грађењу почев од 27.04.2010. године као дана закључења уговора, закључно са 05.12.2012. године, када је испостављена последња привремена ситуација, износи 1.412.929.938,26 динара, са укљученим ПДВ-ом. Прва варијанта, коју је првостепени суд прихватио, добијена је полазећи од разлике у цени на основу пораста цена материјала и енергената, гледајући уговорене јединичне цене из понуде, до месеца реализације 05.12.2012. године са фактором 10% на јединичне цене. У току поступка одређено је усаглашавање налаза вештака Ђурчић Душана, ангажованог од стране туженог и налаза и мишљења Комисије, али се именовани вештак није одазвао Комисији ради усаглашавања налаза. Комисија је у покушају усаглашавања налаза костатовала да је обрачун разлике у цени извршила за период одређен од стране суда, од 27.04.2010. године закључно са 05.12.2012. године, да у обрачун није укључен аванс у износу од 137.359.982,27 динара, који је предмет другог поступка, те да је приликом израчунавања разлике у цени узет у обзир фактор од 10%, односно умањење од 10% које сноси извођач радова. Тужиоци су туженом испоставили и окончану ситуацију дана 09.12.2016. године, односно дана 20.12.2016. године када је окончана ситуација уручена умешачу.

Предмет тужбеног захтева је исплата разлике у цени изведених радова, до чијег увећања је дошло у вредности већој од 10%, од закључења уговора о грађењу до момента реализације радова, умањена за 10% у складу са одредбом чл. 637 ст. 2 ЗОО.

Нижестепени судови су применом одредбе члана 637. став 2. ЗОО обавезали туженог да тужиоцу исплати утврђену разлику у износу од 1.412.929.938,26 динара са обрачунатим порезом на додату вредност и то сваком тужиоцу припадајући новчани износ. Нижестепени судови су становишта да тужиоци као извођачи радова имају право на наплату разлике у цени која прелази 10% увећања, с обзиром на одредбу уговора из члана 4, те на утврђене околности да су тужиоци завршили радове у роковима који су анексима били дефинисани, да део радова није изведен кривицом туженог, односно из разлога објективне немогућности, због чега је тужени од њих одустао, а за део радова се тужени сагласио да се не изводе. Цењен је и приговор застарелости потраживања истакнут од стране туженог, као неоснован. Нижестепени судови су становишта да је тужилац разлику у цени могао да потражује од момента када је било извесно да се радови више неће изводити, а то је обавештење туженог од 02.04.2015. године, којим је дао сагласност тужиоцу да се радови на изградњи одморишта изведу у оквиру друге фазе радова. Како од тог датума до дана подношења тужбе 18.01.2017. године није протекао трогодишњи рок застарелости прописан одредбом члана 374. ЗОО, утврђено је да утужено потраживање није застарело.

Тужиоцима је на опредељене износе досуђена законска затезна камата од 01.03.2023. године, као дана сачињавања налаза и мишљења Комисије, када је утврђена висина разлике у цени изведених радова.

Приговор застарелости тужени образлаже тиме да су извођачи напустили градилиште 05.12.2012. године и да од тада тече рок у коме су имали право да захтевају разлику у цени, које потраживање се односи на привремене ситуације које се тичу радова извршених у периоду од 27.04.2010. године до 05.12.2012. године, који рок је 3 године и протекао је пре подношења тужбе у овој парници, 05.12.2015. године. Тај рок је протекао и рачунајући од окончане ситуације, чију ваљаност оспорава. Тужиоци у окончаној ситуацији нису истакли захтев за разликом у цени. Тужиоци су напустили градилиште због лоше финансијске ситуације, а остали су незавршени радови. Образлаже да парницом која се водила пред Привредним судом у Београду у предмету 16П 4372/2011 није прекинуто застаривање, јер је коначно одбијен тужбени захтев по истом основу. Оспорава правилност става нижестепених судова који застарни рок рачунају од обавештавања туженог 02.04.2015. године.

Врховни суд налази да су одлуке нижестепених судова донете правилном применом материјалног права на утврђено чињенично стање, те да је ревизија неоснована.

Пресудом Привредног суда у Београду П 3510/2013 од 17.10.2013. године, у поступку који је отпочео под бројем П 4372/11, усвојен је тужбени захтев овде тужилаца и обавезан овде тужени да тужиоцима исплати разлику у цени утврђену у том поступку, према до тада изведеним радовима. Пресудом Привредног апелационог суда Пж 10126/13 од 01.10.2014. године преиначена је наведена првостепена пресуда и одбијен тужбени захтев тужилаца за утврђивање разлике у цени и исплату те разлике, као преурађен. Пресудом Врховног касационог суда Прев 203/2015 од 12.05.2016. године одбијене су ревизије тужилаца, изјављене против наведене пресуде донете у другом степену. У својој ревизијској одлуци Врховни суд је заузео становиште да извођачи могу право на измену цене радова из члана 637. ЗОО остварити под условом да је дошло до повећања цене радова више од 10% од уговорене и да су сви радови изведени, односно да је извршен уговор у роковима у којима су предвиђени. Како у моменту доношења првостепене пресуде у том поступку радови још увек нису били завршени, Врховни суд је нашао да је правилан став Привредног апелационог суда да је постављени тужбени захтев тужилаца за исплату разлике у цени преурађен. То је био разлог одбијања тужбеног захтева.

Код уговора о грађењу са фиксном ценом, цена радова се не мења у случају да се након закључења уговора повећају цене елемената на основу којих је одређена, у смислу одредбе члана 637. став 1. ЗОО. То је изузетак у односу на уобичајену примену клизне скале, предвиђену одредбом члана 636. ЗОО, која се примењује увек када уговором није нешто друго предвиђено у погледу измене цене, односно када у уговору није садржана одредба о непроменљивости цена. Међутим, чак и када уговор садржи одредбу о непроменљивости цена, извођач може захтевати измену цене радова ако су се цене елемената повећале у толикој мери да би требало да цена радова буде већа виша од 10%, према одредби чл. 637 ст. 1 ЗОО. У поступку је утврђена чињеница да се цена радова у конкретном случају, од момента закључења Уговора о грађењу до његове реализације, у тој мери повећала да је цена радова већа за више од 10% од уговорене вредности. Други услов који извођач радова мора да испуни да би остварио право на разлику у цени јесте да је извео све уговорене радове и то у предвиђеним роковима. Према утврђењу првостепеног суда, тужиоци као извођачи радова извели су према главном пројекту радове предвиђене Уговором о грађењу, што је утврђено из изјаве туженог од 05.06.2012. године. О извршеним радовима Комисија за технички пријем је сачинила записник без примедба 04.09.2015. године. Утврђено је да су рокови за извођење радова продужавани закљученим анексима уговора и то на деоници ГП „Хоргош – Нови Сад“ до 01.08.2013. године, а на деоници ГП „Келебија – Петља Суботица југ“ до 30.11.2013. године. Радови који су остали неизведени су утврђени. Предметна деоница пуштена је у саобраћај дана 20.12.2011. године. У вези са радовима који нису завршени утврђено је да је изградња чеоне наплатне рампе обустављена по налогу Министарства животне средине, рударства и просторног планирања услед измене просторног плана и предвиђено је њено рушење до краја децембра 2015. године. Радови на У краку су започети према идејном пројекту, али након тога је наручилац донео одлуку о фазној изградњи, при чему радови на У краку нису могли да буду изведени јер су за 30 парцела у току били жалбени поступци на решење о деоби парцела па за те парцеле није било могуће поднети предлог за експропријацију. На дан 15.12.2015. године је и даље постојало 7 парцела за које није донето решење о експропријацији. У вези са изградњом одморишта „Ловћенац“ и „Ченеј“ утврђено је да је тужени дао сагласност тужиоцима да се преостали радови на изградњи одморишта изведу у оквиру друге фазе, односно приликом рехабилитације десне траке ауто-пута ГП „Хоргош“ до Новог Сада. Све наведене чињенице утврђене су из извештаја Комисије за утврђивање чињеничног стања за изведене радове на пројекту изградње ауто-пута од 26.12.2015. године и из Обавештења туженог од 02.04.2015. године, упућеног „Коридорима Србије“ доо Београд, овде умешачу. Након наведеног Обавештења тужиоци су испоставили туженом окончану ситуацију, која је обухватала све радове изведене и фактурисане привременим ситуацијама од 1 до 24, за период од 27.04.2010. године до 05.12.2012. године.

Из тако утврђеног чињеничног стања произлази за правилан закључак нижестепених судова да су тужиоци извели све уговорене радове, односно да недовршени радови нису изведени кривицом или уз сагласност туженог, односно услед објективне немогућности даљег извођења тих радова. Стога су, како то правилно утврђују нижестепени судови, испуњени услови за остваривање права тужилаца на разлику у цени у складу са одредбом члана 637. ЗОО, при неспорно утврђеној чињеници да је дошло до повећања цене за више од 10% у односу на уговорену вредност радова. Насупрот наводу ревидента, правилно су нижестепени судови моменат могућности тужилаца да захтевају разлику у цени везали за датум Обавештења туженог, упућеног „Коридорима Србије“, којим је тужени дао сагласност извођачима да се радови на изградњи одморишта изведу у оквиру друге фазе, односно

приликом рехабилитације десне траке ауто-пута Хоргош до Новог Сада. Наиме, наведено Обавештење нема карактер изјаве о ослобађању од обавезе или признања, нити су га на тај начин ценили нижестепени судови, како се то неосновано истиче у ревизији туженог. Тада је донета дефинитивна одлука да се даљи радови на изградњи предметне деонице неће изводити, па су правилно судови почетак рока застарелости везали за тај дан као дан од ког су тужиоци као извођачи радова могли поставити захтев за исплату разлике у цени. Стога су без утицаја ревизијски наводи туженог да пресудом Привредног апелационог суда, којом је преиначена првостепена пресуда Привредног суда у Београду и одбијен тужбени захтев тужилаца за исплату разлике у цени (у раније вођеном поступку), није дошло до прекида застарелости у смислу одредбе члана 389. ЗОО, те да је од 05.12.2012. године па до момента подношења тужбе дана 18.01.2017. године протекао трогодишњи рок застарелости. Наведени наводи ревидента нису од утицаја јер се рок застарелости не рачуна од 05.12.2012. године већ од Обавештења туженог од 02.04.2015. године. Тада се дефинитивно одустало од извођења радова на изградњи одморишта и након тога су тужиоци туженом испоставили окончану ситуацију. То је управо и био разлог зашто је раније поднети тужбени захтев тужилаца за исплату разлике у цени био одбијен као преурањен.

Висина разлике у цени утврђена је у складу са одредбом члана 637. став 2. ЗОО тако што је утврђена разлика између уговорене и повећане цене и потом умањена за 10%. Тачније, разлика у цени утврђена је на основу пораста цена материјала и енергената од 27.04.2010. године, као дана закључења уговора, до месеца реализације 05.12.2012. године са фактором (умањењем) од 10% на јединичне цене, са обрачунатим порезом на додату вредност, у складу са уговором. Извођач сноси повећање цене радова од 10% од уговорене цене, а наручилац вишак преко тога, како је и утврђено налазом вештака. Наводима ревидента паушално се оспорава налаз Комисије судских вештака и истиче да је требало покушати усаглашавање вештака, без изношења конкретних разлога за нетачност или неправилност обрачуна датог у налазу. Такав ревизијски навод туженог је недозвољен јер спада у домен утврђеног чињеничног стања, које се у поступку по ревизији не може побијати, у смислу одредбе члана 407. став 2. ЗПП.

У складу са изнетим разлозима одлучено је као у изреци, применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП.

Како тужени није успео у поступку по ревизији, одбијен је и његов захтев за накнаду трошкова ревизијског поступка.

**Председник већа – судија
Татјана Миљуш, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић